

SIFAT (ÖN AD)

BÜŞRA NURAY GENÇER –TÜRKÇE ÖĞRETMENİ

SIFAT (ÖN AD)

Sıfat Çeşitleri

Niteleme
Sıfatları

Belirtme
Sıfatları

İşaret Sıfatları

Sayı Sıfatları

Belgisiz Sıfatlar

Soru Sıfatları

Sıfatların Anlam Özellikleri

Sıfatlarda
Küçültme

Sıfatlarda
Pekiştirme

Sıfatlarda
Derecelendirme

Dil Bilgisi.net
dilin
adresi

Tanım

İsimlerin önüne gelerek isimleri renk, şekil, durum, sayı vb. yönlerden niteleyen veya belirten sözcüklere sıfat denir.

Örnek:

Bu akşam eski bir arkadaşımınla masmavi denizi seyrettik.

Sıfatlar, niteleme sıfatları ve belirtme sıfatları olarak ikiye ayrılır:

Sıfat eřitleri (Türleri)

1. Niteleme Sıfatları

Varlıkların durumlarını, biçimlerini, özelliklerini, renklerini kısaca nasıl olduklarını bildiren sözcüklerdir.

İsime sorulan “**Nasıl?**” sorusunun cevabıdır.

Örnek

□ Çalışkan öğrenci sınavda birinci oldu.

NOT Özel isimlerle birlikte kullanılan akrabalık, meslek, saygı unvanları da niteleme sıfatıdır.

Örnek

□ Aslı **yenge**, **Doktor** Mehmet, Süleyman **Bey**

2. Belirtme Sıfatları

Varlıkları işaret, sayı, yer, belgisizlik ve soru gibi yönlerden belirten sözcüklerdir. Belirtme sıfatları dörde ayrılır:

2.1. İşaret Sıfatları

Varlıkları işaret yoluyla belirten sıfatlardır. İşaret sıfatları, isimlere sorulan “**Hangi?**” sorusuna cevap verir.

Bu, şu, o, diğer, böyle, şöyle, öyle

Örnek

□ Bu kitabı senin için aldım.

UYARI İşaret sıfatları mutlaka isim soylu bir sözcüğü etkilemelidir ve ek almamalıdır, yoksa bu sözcükler sıfat olmaktan çıkar.

Örnek

Ö araba benim değil.

İşaret sıfatı

Ö benim değil.

İşaret zamiri

2.2. Sayı Sıfatları

Varlıkları sayı yoluyla belirten sıfatlardır. Sayı sıfatları dörde ayrılır:

2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

Bir ismi tam sayı olarak belirtir. İsmeye sorulan “**kaç?**” sorusuyla bulunur.

Örnek

□ Her akşam on beş sayfa kitap okurum.

2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

Varlıkların derecelerini, sıralarını belirten sıfatlardır. Sıra sayı sıfatları isimlere gelen “-ıncı, -inci” ekleri ile yapılır. İsmeye sorulan “**kaçıncı?**” sorusunun cevabıdır.

Örnek

□ » On ikinci soruyu çözemedim.

2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

Paylaştırma anlamı taşıyan, varlıkların eşit bölümlerini belirten sıfatlardır. Sayılara “-er, -ar” eki getirilerek oluşturulur. İsmeye sorulan “**kaçar?**” sorusunun cevabıdır.

Örnek

- Baba her oğluna üçer tarla bıraktı.

2.2.4. Kesir Sayı Sıfatları

Bir ismi kesirli sayılarla belirten sayı sıfatıdır, ismeye sorulan “**kaçta kaç?**” sorusunun cevabıdır.

Örnek

- » Senelik kârdan beşte üç pay aldı.

NOT “yarım, çeyrek” sözcükleri bir ismi belirttiğinde kesir sayı sıfatı olur.

Örnek

- Yatmadan önce yarım bardak süt içer.

2.3. Belgisiz Sıfatlar

Varlıkları sayı ve miktar bakımından tam olarak belirtmeyen sözcüklerdir. “**bir, birkaç, birçok, çoğu, kimi, bazı, bütün, tüm, başka, birtakım, her, hiçbir, herhangi**” gibi kesinlik bildirmeyen, belirsizlik anlamı taşıyan sözcükler kullanılır.

Örnek

- Yarın **birkaç** kişiyle köye gidiyoruz.

UYARI “Bir” sözcüğü “herhangi bir” anlamında kullanılırsa belgisiz sıfat, “tek” anlamında kullanılıp ismin sayısını ifade ediyorsa asıl sayı sıfatıdır.

Örnek

- **Bir** gün beni anlarsın, dedi.

Belgisiz sıfat

- **Bir** gün sonra tatil bitiyor.

Asıl sayı sıfatı

2.4. Soru Sıfatları

İsimleri soru yoluyla belirten, yani isimleri anlamca tamamlayan soru sözcükleridir. Soru sıfatlarının cevabı yine sıfattır. “nasıl, kaç, kaçınıcı, kaçar, hangi, ne?” gibi sorular soru sıfatı olarak karşımıza çıkar.

Örnek

□ Sen, tatilde kaç kitap okumuştun?

UYARI “Hangisi?, kaçı?” soru zamirleriyle “hangi?, kaç?” soru sıfatlarını birbirine karıştırmamak gerekir.

Örnek

□ Hangi soru daha zordu?

Hangisi daha zordu?

Bu cümlelerde “hangi” sözcüğü “soru” adını belirttiği için soru sıfatı; “hangisi” sözcüğü, bir adın yerini soru yoluyla tuttuğu için soru zamiridir.

- **Kaç** öğrenci gelmedi.
Öğrencilerin **kaçı** gelmedi.

NOT Bir ad, hem niteleme hem belirtme sıfatı alabilir.

Örnek

- O, **yeni bir araba** almış.

NOT Sıfatlar, adıları da niteleyebilir.

Örnek

- » Ahmet, gerçekten **dürüst** birisidir.

NOT İlgili eki (-ki), yer ve zaman bildiren sözcüklerden sonra gelip eklendiği sözcüğü sıfat yapar.

Örnek

□ » Sınıftaki öğrenciler dışarı çıkmış.

Adlaşmış Sıfat

Niteleme sıfatlarından sonra gelen isim kaldırıldığında sıfat, isim yerine kullanılmış olur, dolayısıyla sıfat adlaşır.

Örnek

- » Dedem küçük çocuklara masal anlatıyor.
- » Dedem küçüklere masal anlatıyor.
- » Renklileri şu sepete, beyazları bu sepete ayır.

NOT Adlaşmış sıfattan sonra bir ad geldiğinde anlam karışıklığı ortaya çıkıyorsa bu adlaşmış sıfattan sonra virgül (,) getirilir.

- » **Örnek**
- » Hasta, çocuğu yanına çağırdı.

Sıfatların Anlam Özellikleri

1. Sıfatlarda Küçültme

Sıfatlarda küçültme anlamı "-ce, -cik, -(i)msi, -(i)mtirak" ekleriyle yapılır. Bu ekler sıfata "...e yakın" anlamı katar.

Örnek

- **Küçük** bir evleri vardı.
cümlesinde "küçük" sıfattır ve kendinden sonra gelen ismin niteliğini belirtmektedir.
- **Küçücük** evleri vardı.
- İri bir karpuz → **İrice** bir karpuz (İriye yakın)
- **Ekşi** erik → **Ekşimsi** erik (Ekşiye yakın)
- **Küçük** çocuk → **Küçücük** çocuk (Küçüğe yakın)

2. Sıfatlarda Pekiştirme (Anlamca Pekiştirilmiş Sıfatlar)

Niteleme sıfatlarının anlamca kuvvetlendirilmesiyle **pekiştirilmiş sıfatlar** oluşturulur. Sıfatlarda pekiştirme, yani anlamın kuvvetlendirilmesi iki şekilde yapılır:

1. Pekiştirilecek sıfatın ilk hecesi (ilk ünlüye kadar olan kısmı) alınır, “p, r, s, m” (**PıRaSaM** şeklinde kodlayabiliriz.) harflerinden uygun olanı getirilir ve sözcüğün tamamı yazılır.

Örnek

□ Beyaz → **be-m**-beyaz
Çocuklar **tertemiz** elbiseler giymişlerdi.
Dümdüz yolda ilerliyorduk.
Şöyle **yemyeşil** çimenlerin üzerine uzansam!

2. Sıfat olan sözcüğün tekrar edilmesi diğer pekiştirme yöntemimizdir.

Örnek

□ » **Çeşit çeşit** meyveler vardı masada.

3. Sıfatlarda Derecelendirme

Sıfatlarda derecelendirme “pek, çok, daha, en...” gibi sözcüklerle yapılır.

Örnek

- Kardeşin onlardan **daha** akıllı **bir**.
cümlesinde “daha” sözcüğü üstünlük,
- **En** güzel **kitap** buydu.
cümlesinde “en” sözcüğü en üstünlük,
- **Çok** güzel **çiçekleri** vardı.
cümlesinde “çok” sözcüğü aşırılık anlamı katmıştır.
- Not: derecelendirme anlamı katan sözcükler zarf görevi görür.

□ Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “tatlı” sözcüğü farklı görevde kullanılmıştır?

A) Tatlı bir rüzgâr esiyordu.

B) Hayatımda gördüğüm en tatlı insandı.

C) Yediğim en güzel tatlıydı bu.

D) Bu, ne kadar tatlı bir kedi böyle!

□ Çekim eki almış her niteleme sıfatı adlaşmıştır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili kelime bu kurala örnek gösterilebilir?

A) Zirveye rahatça çıkması herkesi şaşırttı.

B) O daracık yerden arabayla nasıl geçti?

C) Aralarındaki soğukluğun nedeni benmişim.

D) Birden bastıran sıcaklar hepimizi bunalttı.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belgisiz sıfat kullanılmıştır?

- A) Bazısı burayı pek beğenmez.
- B) Kimse, onu bu kadar kızdıramaz.
- C) Hangi okulda okuyorsun?
- D) Birkaç güzel sözle beni ikna edemez.

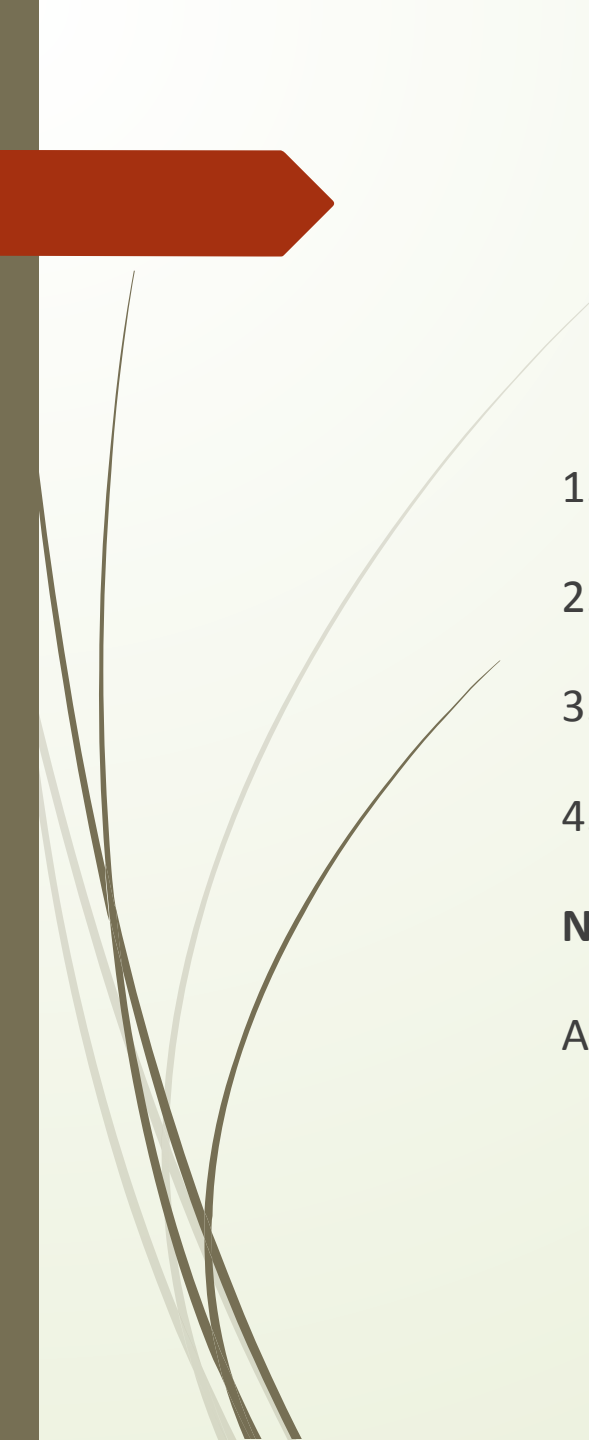
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayı sıfatı kullanılmıştır?

A) Her sabah erkenden uyanırım.

B) Herkes ikişer lira verecekti.

C) Bunları hangi marketten aldın?

D) Beni birkaç arkadaşım bekliyor.

-
1. Siz öteki araçla geleceksiniz.
  2. O, az önce seni arıyordu.
  3. İnşaat firması buraya site yapacaktı.
  4. Berikini bir yerden tanıyorum sanki.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde işaret sıfatı kullanılmıştır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan altı çizili sıfatlardan hangisinde küçültme yapılmıştır?

A) İhtiyar, uzunca bir süre yerinden kalkamadı.

B) Garip bir kişiliği olduğunu hissetmiştik.

C) Bu yaz tatilde hiç eğlenemedik.

D) Karanlık bir gecede yolculuğa çıktık.

Gökyüzünü simsiyah bulutlar kaplamıştı.

Böyle havalarda canım çok sıkılırdı.

Çünkü bu bulutlar yağmurun habercisiydi.

Yukarıdaki paragraftaki sıfatların türleri aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Belgisiz sıfat – işaret sıfatı – işaret sıfatı

B) İşaret sıfatı – belgisiz sıfat – sayı sıfatı

C) Niteleme sıfatı – işaret sıfatı – işaret sıfatı

D) Niteleme sıfatı – niteleme sıfatı – işaret sıfatı

Aşağıdaki cümlelerdeki altı çizili sözcük gruplarından hangisi sıfat tamlaması değildir?

- A) Onlar aşağı mahallede oturuyor.
- B) Kutu gibi bir evdi oturdukları ev.
- C) Fotokopi makinesi yine bozulmuş.
- D) Kütüphaneye yeni kitaplar alınmış.